

РЕЦЕНЗИЯ

**за художественотворческата и учебна дейност
на доц. д-р Желка Колева Табакова,
представени за участие в конкурс за заемане на академичната
длъжност „професор“
в ПН 8.3 Музикално и танцово изкуство,
специалност „Балетна режисура“,
обявен в ДВ, бр. 81 от 28.09.2021 г. за нуждите на
ДМА „Проф. Панчо Владигеров“.**

Рецензент: проф. д-р Даниела Кирилова Дженева

Настоящата рецензия е изготвена, въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен от НМА „Проф. Панчо Владигеров“ (ДВ, бр. 81/28.09.2021 г.) и на интернет страницата на Академията за нуждите на катедра „Музикално-сценично изкуство“ към Вокален факултет.

Процедурата по конкурса е коректно спазена. Явил се е един кандидат, а именно доц. д-р Желка Колева Табакова. Материалите, които е представила са изчерпателни и отговарят на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ в Област 8, по чл. 3, ал. 1 от ЗРАСРБ и по смисъла на чл. 67, ал. 1 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представения за рецензиране доказателствен материал по показатели включва:

- Реализиран авторски продукт – хореография и режисура на четири сценични балетни постановки в различни жанрове: „Лешникотрошачката“, „Конче Вихрогонче“, „Целуни ме Кейт“ и „Кармина Бурана“;
- Реализиран кратък авторски продукт – хореография на десет постановки;
- „Танцът в мюзикъла и оперетата (гледната точка на хореографа)“ – книга, издадена на базата на дисертационен труд;
- „Съвременни силуети на танца и хореографията“ – сборник публикации, включващ 21 статии и рецензии;
- Шест цитирания в монографии на утвърдени автори в областта на танца и балета;

- Шест рецензии за публикации и постановки на Желка Табакова;
- Ръководство на успешно защитили докторанти;
- Участие в национални и международни проекти;
- Ръководство на майсторски класове;
- Награди за художествено творческа и образователна дейност.

Така изброените наукометрични показатели далеч надхвърлят минималните изисквания по точки, но което е по-важното, всички те са една моментна картина от огромния принос на доц. д-р Желка Табакова към националната култура, изкуство и образование.

Родена в гр. Пловдив, тя посвещава живота си на балета. През 1978 г. завършва Държавното хореографско училище в София и се завръща в родния си град, за да започне работа като балерина в Опера Пловдив. От 1980 г. продължава обучението си в ГИТИС, Москва, където се дипломира през 1985 г. като магистър по „Балетна режисура“. На този ранен етап от своето развитие, още през 1987 г. тя поема отговорната задача да стане художествен ръководител на балета в Опера Варна. След две години основава първия балетен клас извън столицата в Средно музикално училище „Добри Христов“ – гр. Варна по програмата на ДХУ. Съществено значение за надграждането на познанията и в областта на балета и хореографията има специализацията по съвременни танцови техники в Париж през 1989 г. в театър „Contemporain de dans“.

Творческото развитие на Желка Табакова продължава като главен балетмайстор в ДМТ „Стефан Македонски“ – София от 1991 г. до 1997 г., а след това и като художествен ръководител на балета в Опера Пловдив до 2009 г. От първите постановки във Варна през 1987 г. до днес тя е реализирала 33 балета, хореография в 21 опери, 8 оперети, 15 мюзикъли и 12 постановки в мюзикъли на театрална сцена. Работила е с колективите на Национална опера София, опера Пловдив, ДМТ София, Оперите във Варна, Бургас, Стара Загора, Народен театър „Иван Вазов“, Сатиричен театър София, Драматичните театри в Пловдив и Варна. Изброявам тези достойни сцени без да подценявам и балетните школи от страната, където постановъчната работа с деца и ученици изисква съвсем друг подход, творческа инвенция и вникване в образите.

За радост на академичната общност в областта на танца, доц. д-р Желка Табакова съумява през годините да развива и своя педагогически потенциал. Нейните разностранни познания върху танца се базират на здравата основа на класическия балет, задълбоченото образование,

оригиналните специализации, както и на нейния огромен интерес към жанровете като теория и практика. Приветствам инициативата на НМА да предостави възможност на доц. д-р Желка Табакова да защити професура поради факта, че именно там през 1994 г. , като хоноруван преподавател стартира възходящото и развитие в академичните среди. През годините е канена за преподавател в НАТФИЗ от 1996 г. до 2001 г, в ПУ „Паисий Хилендарски“ от 2004 г. до днес, в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ от 2005 г. до днес, в НБУ от 2007 г. до 2014 г., в ЮЗУ „Неофит Рилски“ от 2010 г. до 2021 г. и отново в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ вече на основен трудов договор. Това многообразие от абвиатури на ВУ красноречиво говори за високата оценка на капацитета и по отношение на танца, хореографията и режисурата. Тя определено притежава умения и най-вече визия за креативен диалог между жанровете в танца.

През 2008 г. придобива образователна и научна степен „доктор“ с дисертационен труд на тема: „Жанрови различия в пластично-танцовите решения на оперетни и музикални постановки в България.“

Водещ акцент в приносите по настоящия конкурс за професор по „балетна режисура“ е **художественотворческата дейност** на Желка Табакова. На първо място – това са четири авторски сценични произведения:

1. Хореография и режисура на балета „Лешникотрошачката“ – муз. П. И. Чайковски, Опера Варна (МДПЦ), 22.12.2011 г. Тази премиера определено има приносно значение за балетното изкуство в България. Желка Табакова не за първи път осъществява хореография по прекрасната музика на Чайковски, но в случая нейният подход към постановката е коренно различен. Тя реализира изцяло нова концепция по отношение на образите, драматургията и изразните средства, чрез които изгражда фабулата на спектакъла. Като режисьор прилага съвременен подход по отношение на сценографията, костюмите и най-вече към избора на лексиката за отделните танци. Този динамичен диалог между видовете танц определя новаторския стил на постановката. Той се води на различен „език“ в духа на art deco, като кулминацията е решена в стила на класическия танц. Спектакълът е в афиша на Опера Варна – три сезона и е отличен с Награда „Варна – 2012“.

2. Режисура и хореография на балета „Конче Вихрогонче“ – муз. Цезар Пуни, премиера на сцената на Драматичен театър „Търговище“ на 18 и 19.10.2021 г. При този спектакъл за деца приносят е, че се поставя за

първи път в България. Желка Табакова и тук подхожда новаторски като адаптира части от фабулата към стила на работа на балетна формация „Търговище“. Тя се простира в обсега на стилистиката и възможностите на децата като изпълнители и възприятията и чувствата на децата като публика. Съкращава времетраенето на балета и обособява четири отделни картини като по този начин постига ефекта на приказка в приказката. Намира нови, действени преходи. Майсторски подхожда към танците (класически и характерни), които на пръв поглед следва да са дивертисментни, но съумява чрез тях да изгражда действието на спектакъла. Обръща специално внимание на актьорската игра при децата като определено постига емоционалност и артистичност в образите на отделните герои. Извежда нови персонажи с цел изграждане на стройна и ясна драматургическа конструкция.

3. Хореография на спектакъла „Целуни ме Кейт“ – Опера Бургас, 04.09.2019 г. Тук приносите са креативната, авторска хореография за солистите, балета, хористите и общите сценични решения с полифонично внушение. Категорично може да се подчертае, че Желка Табакова е точният автор за танците в този мюзикъл. Тя майсторски овладява различните по стил и характер песни което изпълва със смисъл драматургията. Богатата и авторска стилистика включва оригинална лексика и художествени подходи, които ни пренасят във времето и мястото на действието. След премиерата в Бургас с този мюзикъл са осъществени гастроли на сцените на Народен театър „Иван Вазов“ и Софийска опера и балет.

4. Хореография на спектакъла „Кармина Бурана“ – муз. Карл Орф, Опера Бургас, 04.08.2015 г. И в тази постановка авторската хореография има определено приносен характер. Не случайно заглавието присъства в афиша на Операта вече 5 сезона. Концепцията по отношение на танца е новаторска, съвременна и отдалечена от всички премиери на творбата до този момент. Танцовата лексика е своеобразен авторски подход и е създадена на базата на модерния танц. Желка Табакова смело подхожда към драматургията с нови решения. Нейните действени хореографски произведения провокират вечните въпроси за раждането на живота, за ролята на съдбата, за полета на любовта.

Ще си позволя да цитирам част от анализа и по отношение на приложената от нея художественотворческа дейност по настоящия конкурс: *„Направила съм хореография в още десет заглавия. Принципите*

на работа са горепосочените в другите заглавия, дадени като основен хабилитационен труд. Аз, като творец, никога не повтарям свое хореографско решение по няколко основни причини – различната режисьорска концепция, различен изпълнителски състав, различни възможности на изпълнителите и не на последно място – емоционалното и творческо вдъхновение на самия хореограф. Вдъхновението всеки път да напишеш нова пиеса посредством танца е радостен акт на душата.“ В тези думи прозира нейният вътрешен диалог между прагматизма и поезията, между канона на професионализма и желанието за творчески експеримент.

Анонсираните десет постановки включват авторска хореография на опера, оперети, мюзикъли и концерти: „Кралицата на феите“ – зала АМТИИ, 2014г.; „Алиса в страната на чудесата“ – Опера Варна, 2014 г.; „Достатъчно“ – Музикален театър София, 2014 г.; „Двубой“ – МДТ Велико Търново, 2014 г.; „Травиата“ – Опера Варна, 2013 г.; „Луд Гидия“ – Опера Варна, 2012 г.; „Графиня Марица“ – МДТ Велико Търново, 2013 г.; „Хубавата Елена“ – МДТ Велико Търново, 2013 г.; Концерт-спектакъл „Трио сопрано“ – Античен театър Пловдив, 2012 г.; „Шумла полка“ – Опера Бургас, 2019. Заглавията на тези многолики сценични произведения още веднъж доказват, че Желка Табакова притежава уменията и визията за работа с различните жанрове и форми. Тя определено умее да ги изпълва със съдържание, да вниква в образите и да борави свободно с художествената символика. В нейните произведения винаги прозира търсенето на твореца и подхода към хореографията като към изкуство. А изкуството и теорията винаги са били от тъждествено значение за нейните компетенции.

По настоящия конкурс тя прилага книга, отпечатана на базата на дисертационен труд със заглавие „Танцът в мюзикъла и оперетата (гледната точка на хореографа)“. Интересно издание за любителите на балетната теория и практика е и сборника с нейни статии „Съвременни силуети на танца и хореографията“. Отлични публикации като стил и като анализ на фактология и процеси с подчертани **научно-приложни приноси**.

Считам, че обявените цитирания по нейни текстове са в резултат на градивната и научна мисъл.

Своеобразен трети акцент в приносите по настоящия конкурс за професор по „Балетна режисура“ е **учебната дейност** на доц. д-р Желка Табакова. Съобразно натрупаните познания през годините тя преподава

многобройни учебни дисциплини със значителен обхват върху теорията и практиката на балетното изкуство и педагогика. За отбелязване е, че тя е автор на учебните програми по тях като активно участва в актуализирането на учебната документация (квалификационни характеристики, учебни планове и програми). Преподавателската и дейност включва разнообразни дисциплини според ВУ и специалностите, разкрити в съответните факултети и катедри.

В НМА „Проф. Панчо Владигеров“ за ОКС „бакалавър“ – „Основи на режисурата“, „История на модерния балет“; за ОКС „магистър“ – „Хореографски прочит“, „Режисура за музикален театър“, „Балетна режисура“; за ОНС „доктор“ – „Балетна педагогика“, „Балетна режисура“ и „Анализ на съвременни хореографски стилове“.

В АМГИИ „Проф. Асен Диамандиев“ за ОКС „бакалавър“ – „Модерен и джаз танц“; за ОКС „магистър“ – „Композиция на съвременния танц“, „История на съвременния танц“, „Методика на съвременни танцови техники“, „Класически танц“ и „Танцови техники и комуникация“.

В ЮЗУ „Неофит Рилски“ за ОКС „бакалавър“ – „Танцови жанрове през вековете“, „Сценично поведение на изпълнителя“, „Характерни танци“, „Спортни танци“, „Американски танцови стилове“, „Танцови импровизации“ и „Актьорско майсторство“; за ОКС „магистър“ – „Музикално сценична подготовка“.

В ПУ „Паисий Хилендорски“ за ОКС „бакалавър“ – „Класически танц“, „Техника на джаз танц“ и „Модерни танцови техники“.

Определено учебната дейност на доц. д-р Желка Табакова има приносно значение за образованието по балет и хореография в България. През 2005 г. имах удоволствието да я покана да се присъедини към екипа на катедра „Хореография“ в АМГИИ и до днес, без колебание се доверявам и разчитам на нейната компетенция като хореограф и педагог. Тя беше двигателят, който изпълни със съдържание учебната документация по разкриването на специалност „Съвременни танцови техники“ – ОКС „магистър“. Традиционно в края на учебната година нейните студенти се включват във випускния концерт на катедрата и представят пред публика своите произведения. Много често основният замисъл по изграждането им, музика, сценография, костюм и всички детайли по реализацията тръгват от нея. Многократно се е включвала като

автор на постановки при творческото сътрудничество между специалностите и факултетите в АМГИИ.

Доц. д-р Желка Табакова е изключително всеотдаен научен ръководител на докторанти и провежда подготвителни курсове за чужденци към „Департамент за езикова и специализирана подготовка“ с цел зачисляването им като докторанти. Многократно е била член на научно жури за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ и за заемане на академични длъжности. Участвала е в експертна група към НАОА по процедура за програмна акредитация. Член е на Съюза на учените в България, на Съюза на българските музикални и танцови дейци и е член на Редакцията на сп. „Музикални хоризонти“ на СБМТД. Ежегодно е канена за жури на танцови фестивали и конкурси. Търсен преподавател е за майсторски класове и семинари.

В заключение ще обобщя, че за последните единадесет години (след заемането на академичната длъжност „доцент“) Желка Табакова е постигнала многобройни, нови художественотворчески резултати с приносен характер. В едно с неоспоримите образователни и научно-приложни приноси те създават облика на ерудиран, креативен и много позитивен балетен специалист. В ареала на танца тя е работохолик, който успява с еднаква лекота да предизвиква аплодисментите на публиката и да мотивира студентите да я следват по нейния път на науката и изкуството.

Препоръчвам на уважаемото научно жури да удостои доц. д-р Желка Колева Табакова с академичната длъжност „професор“ в ПН 8.3 Музикално и танцово изкуство, специалност „Балетна режисура“.

24.01.2022 г.

Рецензент: проф. д-р Даниела Дженева